

nyalataihoz hasonlóan dinamikája is különlegesen sok fokozattal ejti ámulatba a zenehallgatót. Technikája bámulatra méltón teherbíró: úgy tetszik, Rysanov számára nincs lejátszhatatlan részlet. Tisztán, lehengetlő biztonssággal muzsikál, hangszeres nehézséget nem ismerve, csak a zenei tartalomra összpontosítva. Kifejező ereje, karakterek iránti érzékenysége, beleérző képessége egyedülálló: Sosztakovics szonátájának sokféle hangütését nagyszerűen teremti újjá, a nyitótétel szemlélődő-töprengő hangjától az éles hangsúlyokkal központozott középső tétel energikus-fanyar nyers scherzando-magatartásán át a finále szinte éteri átszellemültsé-

gégig. Előadói munkamódszerének alapvető tartozéka a művel való feltétlen azonosulás: az érzelmi, induktív, szellemi tartalmak méltó és intenzív közvetítése. Társa, Marianna Shirinyan pompás zongoraművész, tökéletes technikával, plasztikus billentéssel, amely tiszta faktúrát teremtet és remekül alkalmas a rajzos dallamformálásra. Nem kísérő, hanem teljes jogú, inspiráló partner, aki jelentős részt vállal egy kivételes interpretáció összhatásának és nagyságrendjének kialakításában.

Dimitri Shostakovich: Viola sonata op. 147.
Maxim Rysanov, Marianna Shirinyan.
Hungaroton

Stuber Andrea

111

Fess, alkoss, gyarapíts

A családi musical kifejezés nem azt jelenti, hogy a vezető alkotó – jellemzően a rendező – hozza a rokonait munkatársnak, szereplőnek, tervezőnek vagy bármi másnak. (Bár akadnak olyan színházi bemutatók is, ahol pont ez történik.) Hanem hívószó, amellyel a színház azt üzeni, hogy bár alapvetően a gyereknéző a célközönség, de anyuka elhozhatja a férjét is. A színház, ha már gyerekelőadást visz színre, a műfaji-korosztályi bővítéssel szaporítani kívánja látogatói számát: ne egy-két belépőt vegyen a jegyvásárló, hanem inkább hárm-at-négyet.

A családi musical az a színházi műfaj, amelyben talán a legtöbb új,

kortárs darab születik, tehát gyakoriak az ősbemutatók. A cselekmény általában klasszikuson alapul – hosszan sorolhatnánk a példákat az *Óz, a csodák csodájától* a *Pál utcai fiúkon* át a *Misi mókusig* –, máskor filmes ihletésűek, mint a nagyszerű *Valahol Európában*. Vagy a *Mézga család*nak az a rettentő verziója, amely öt évvel ezelőtt végigturnézta az ország színpadait. A családi musical ugyanis kiváló üzleti terep a gagy számára is. Amikor azonban komoly az alkotók művészi szándéka és befektetése, akkor az innováció általában a feldolgozás módjában és a megzenésítésben nyilvánul meg. Az utóbbi mindig igyekszik megfe-

lelni a kor zenei kívánalmainak: ma már egy egyszerű zenés mesejátékból sem hiányozhat például a rap. Egy családi musical változatos muzsikával szolgál és követi a trendeket. Felvonultat az érzelmes, nagy ívű musicalszólók mellett (amelyekre talán van megfelelő zenei szakszó, csak nem ismerem, így nem tudok más jelzót használni, mint a „nyálás”-t) dinamikus, kórust foglalkoztató, táncosabb, keményebb, akár rockos számokat is.

Mivel a musical meglehetősen köztöltött műfaj, ezért az előadás minőségét még a szokottnál is döntőbben határozza meg az alapmű minősége. Márpedig a Pannon Várszínház *Pablo és Picasso* című bemutatójának szerzői egyfelől a Kovács Ikrek – Dominik és Viktor; fiatal írópáros, egyikük képességebb, mint a másik, de szabad szemmel meg sem lehet különböztetni őket egymástól –, másfelől Hrutka Róbert, valamint koreográfusként a Horváth Csaba-tanítvány Widder Kristóf. (Oda)száguldó nézői szempontból nem tűnt kockázatosnak a színre vivő személye sem, hiszen Vándorfi László tapasztalt, szakavatott rendező. Kilenc évig igazgatta a veszprémi Petőfi Színházat, majd miután mást neveztek ki a helyére, alapított egy másik veszprémi színházat, amelyet lassan negyedszázada eredményesen működtet prózai és tánctagozattal. A Pannon Várszínház veszprémi előadásait sok éve a Hangvillában tartja, szinte a szomszédságában a Petőfi Színháznak, s független színházként – a központi költségvetés áldásaitól immár megfosztva is – állni látszik a versenyt az állami intézménnyel. Ehhez igazodik természetesen a repertoár,

amely nagyobb részét könnyű darabokból, zenésekből, vígjátékokból áll, bár nem kizárólag – láttam ott már hangjegyek nélküli Hamletet is. (A Petőfi Színház jelenleg a *Brémai muzsikások* mesejátékkal és a *Csoportterápia* című zenés Szenté Vajk darabbal készül nyitni új évadát.) A Pannon Várszínháznak az idők során ének- és táncstudással felfegyverzett, gyakorlott fiatal színész-, sőt gyerekszereplő-gárdája alakult ki. A Dés–Gesztí-féle *A Pál utcai fiúk*-előadásuk kurrens darabja az ország nyári színházainak. (Jómagam egy picit vízi színpadon láttam a Dunakanyarban, de helytáll 1500 néző előtt is Veresegyházon, a Mézesvölgy Fesztivál nagyszínpadán.)

A Pablo és Picasso, avagy az állatok karneválja előadásának álmyszerűen kusza nyitóképeben annyi minden felbukkan, hogy az ember csak kapkodja a fejét és a gondolatait: mi lesz itt. A színpad fenekét betöltő nagy, festett vászon rögtön eszünkbe juttathatja Picasso színes korszakait; kéket, rózsaszínt. A színpad berendezése és fényei, a fatörzs, a színes hokedlihegyek enyhe dzsungelfílinget keltenek. A liánnak nézhető lelógó két lepelről a cirkusz is beugorhat, mert ezeken egy kecses lány (Szalontai Borbála) – akiről utóbb kiderül, hogy Dia, a pók szerepét játssza – mászó-tekeredő akrobatamutatványokat ad elő. A színpadra beözönlő színes ruhás, Angela Davis-parókkás gyerekekről a hippikorszakra is asszociálhatunk (ha tudunk, életkorunknál fogva). Szóval ebből még bármi lehetne, *A dzsungel könyvétől a Hairig*. De a 12 éves Szekfű Alex története vár ránk, aki fekete-fehér csíkos pólót hord (mint Picasso az életében és a

kalandjairól szóló filmben [Aqua!]), és alvás helyett képeket fest éjszaka. Amikor pedig mégis elnyomja a buzgóság, akkor átálmodja magát a nagynevű szalamandra, Zenóbia (Kárpáti Barbara) királynő látszólag békés állatbirodalmába, ahol különböző állatok barátságára tehet szert. Rá is szorul barátokra, mert amikor ébren van, bullying áldozata: tízfős gyerekcsapat cikizti őt, nevezi gúnyosan Picassónak, és dörgöli dalban az orra alá, hogy *„Te buta, te buta, te nem lehetsz nagy soha.”*

De nem ők fognak a főhősünk ellensége szerepben fellépni. (Ellenség okvetlenül kell, konfliktus nélkül ugyan mi vinné előre a zenés művet.) Még csak nem is a csinos, atmoszferikus jelmezt viselő hüllőket kell Alexnek legyőznie: Zenóbiát és a Szevériusz nevű leguántitkárt (Szelle Dávid), noha ők uralomra törnének az embervilágban. Elő is zúdul belőlük egy lendületes induló *„Rombolj! / Vigyázz, a hatalom enyém! / Rombolj! / És ebből soha nem elég”* refrénnel. (Ha lenne az állatoknak érdekképviselője, akkor a hüllőszakosztály vezetősége joggal tiltakozhatna az új magyar családi musical hüllőábrázolása miatt.) Az igazi veszélyt azonban Somolyai Zsolt üzletember (Keresztesi László) jelenti, aki ingatlanban utazik, és mindenképpen hozzá akar jutni ahhoz a sufnihoz, amely Alex festőműterme, és amelyet a fiú édesanyja (Gyenis Erika) semmi esetre sem akar eladni az erőszakos vevőnek. Somolyai oroszlanportrét ábrázoló inge nem oroszlan szívű Zsoltot takar. Hanem olyan, fésületes férfit, aki halálra rémül Alex egyik újdonsült barátjától, a Falafel nevű vegán oroszlantól (Kuti Gergely). Ámbár a

fiú főbarátja nem az oroszlan, hanem Pablo, a szomorú orrszarvú, akiben egy operaénekes veszett el, és nem kerülhet elő, mert Zenóbia autokratikusnak tűnő országában tilos az éneklés. Pablót Koscsisák András játssza lelkéből lelkedzett szomorúsággal. Még annak sem látszik örülni, hogy Rátkai Erzsébet jelmeztervező olyan pompás, kantáros, zsebes kertész nadrágot adott rá, amely teljesen úgy hat, mintha rinocéroszbőrből készült volna. (De lehetséges, hogy a rinocérosz-szakosztály is tiltakozna, ha orrszarvú hős színpadi ábrázolásához valódi rinocéroszbőrt vennének igénybe a művészek.) Énekel Pablo egy szép kettőst Alexszel, ez erős, érzelmes hatást kelt, dacára a súlyosan közhelyes dalszövegnek (*„Megláthatsz több száz csodát, / csak a szíveddel láss!”* stb.) Eleinte úgy tűnt egyébként, hogy a mű textusa a műfajhoz képest talán kicsit túl szofisztikált is lesz, de aztán hamar irányt vett a szimplifikáció felé.

Nyitok egy külön bekezdést a Szekfű Alexet játszó kisfiúnak, Ruzsin Ákosnak. Az előadás elején, amikor bőbeszédű gyerekszereplők tömege lepte el a színpadot, ez ijedelemre adott okot. A gyerekeknél ugyanis észrevehetően hiányzott a beszédtechnikai felkészültség ahhoz, hogy ekkora színpadon, 500 fős nézőtér előtt érthetően mondják el szövegüket. És ezen a mikroport sem segít. Ruzsin Ákos azonban könnyedén teljesítette ezt a feladatot is, túl azon, hogy képzetten, szépen énekel és buzgó átéléssel játszik. Mindene a festészet, a művészet, ráadásul szerinte is új formák kellenek! Ruzsin Ákos alkatilag ideális alanytűnik ahhoz is, hogy az iskolatársai folyton piszkálják, ehhez képest

szinte meglepő, hogy milyen pontosan és érzékletesen táncol, mozog. Finom mozdulataival mindent ki tud fejezni, amit mond vagy énekel. Figyelemre méltó adottságokkal és energiákkal bíró gyermek.

A Hrutka–Kovács–Kovács szerző-hármas műve kissé mértéktelennek mondható (majd $\frac{3}{4}$ 10-ig tartott az előadás), pedig a második részben már inkább csak tétován keresgél, hogy hova kanyarítsa még a cselekményt. Sokat, talán túl sokat markolnak az alkotók – művészet, szabadság, barátság, hatalom, árulás (és akkor a Formabóltról még szót sem ejtettem) –, feleennyi szál elég lenne a gombolyításhoz. De csont nem törik, ízlés nem sérül, épség-

ben hagyják el a tetthelyet játszóik és nézőik, legyenek akár gyerekek, akár anyák, apák, nagymamák vagy nagypapák. Kapunk dalban egy-egy nagy igazságot, inkább többször el-énekelve, mint egyszer. Például hogy „*ha az ihlet tart, mi baj érhet, alkoss hát, amíg élhetsz!*”. Vagy hogy „*a világ csodás*”. „*A művészethez szabadság kell.*” És „*a gyümölcs jó*”.

Pablo és Picasso, avagy az állatok karneválja. A Pannon Várszínház előadása. Írta: **Kovács Dominik, Kovács Viktor**. Zeneszerző: **Hrutka Róbert**. Főbb szereplők: **Ruzsin Ákos, Koscsisák András, Gyenis Erika, Kárpáti Barbara, Szelle Dávid, Szalontai Borbála, Pintér Zoltán Dániel**. Jelmegtervező: **Rátkai Erzsébet**. Koreográfus: **Widder Kristóf**. Társrendező: **Lenchés Márton**. Rendező: **Vándorfi László**.

A Lauder-campus

Hit (és vallás) dolgában a gyerekeim teljes lelkiismereti szabadságot kaptak. Iskolát azonban már mi választottunk nekik, természetesen megbeszélve és egyeztetve velük. Nem nehéz azonosulnom tehát (utólag is) azokkal a szülőkkel, akik a rendszerváltozás új távlatokat nyitó évtizedfordulóján annak tudatában kezdtek szervezkedni a Magyar Zsidó Kulturális Egyesületben, hogy „szükség van egy nem vallási alapon szerveződő zsidó iskolára”. Arra is, mert felekezeti volt már: például az Anna Frank (ma Scheiber Sándor) Gimnázium vagy a Maszoret Avot Nevelési-Oktatási Intézmény. Mint a korabeli sajtópublikációkból

rekonstruálható, a kezdeményezés hamarosan sikerre vezetett. A Közoktatásfejlesztési Alap pályázatán nyertek egy komolyabb összeget (nem konkretizálom, mert a szám ma már nevetségesnek hangzik), ideiglenes otthonukként az állam rendelkezésükre bocsátotta a Lendvay utcai volt Munkásórség épületét, az ilyen intézményeket szerte a világban működtető Roland S. Lauder Alapítvány pedig annyi pénzzel támogatta az akciót, hogy hozzá lehetett fogni a beruházás előkészítéséhez. Így épült meg 1996-ban a Budakeszi úton a magyar felmenőkkel is rendelkező alapító, illetve egy tudós központjáról nevezetes római